

ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบล
ท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

FACTORS AFFECTING THE ROLE OF VILLAGE HEADMEN AND SUB-DISTRICT
HEADMEN IN THE DIGITAL ERA OF LOCAL GOVERNANCE IN THA SAWANG SUB-
DISTRICT, MUEANG SURIN DISTRICT, SURIN PROVINCE

วีระชัย สิ้นสิทธิ์^{1*}, วันชัย สุขตาม², และศศิธร ศูนย์กลาง³

Weerachai Sinsit¹, Wanchai Suktam², and Sasithorn Soonklang³

^{1,2,3}สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

^{1,2,3} Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University, Thailand

*Corresponding Author E-mail : alenzer222@gmail.com

วันที่รับบทความ 12 กรกฎาคม 2568

วันแก้ไขบทความ 24 กันยายน 2568

วันที่ตอบรับบทความ 30 กันยายน 2568

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับบทบาทของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัล พื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในบริบทของการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ และเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพของกำนันและผู้ใหญ่บ้านให้สามารถปรับตัวและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ใช้กลุ่มตัวอย่างจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนจากสูตรของทาโรยามาเน ได้กลุ่มตัวอย่าง 390 คน เก็บข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถามทั้งปลายปิดและปลายเปิด มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.962 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบค่าที (T-test) ค่าสัมประสิทธิ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะทำการวิเคราะห์ความแตกต่างด้วยวิธีผลนัยสำคัญน้อยที่สุด การวิจัยพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ระดับบทบาทของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัล พื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม พบว่า ประชาชนมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.577) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ปัจจัยในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เป็นด้านที่มีระดับสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.561) รองลงมา คือ ปัจจัยการสนับสนุนจากภาครัฐและชุมชน

มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.663) ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.623) ปัจจัยด้านบทบาทและหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.610) ตามลำดับ และท้ายสุดคือ ปัจจัยด้านความเป็นผู้นำ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.689)

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในบริบทของการเปลี่ยนแปลงยุค ดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในบริบทของการเปลี่ยนแปลงยุค ดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัล พื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน สามารถอธิบายตัวแปรตามคือ บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัล ของประชาชนในพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ได้ร้อยละ 73.40 มีค่า $R^2 = .734$ และค่า F เท่ากับ 211.982 มีค่า R^2 Change เท่ากับ .734 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องถิ่น ยุคดิจิทัล พบว่า 1. ควรประชาสัมพันธ์ข้อมูลออนไลน์ การใช้เทคโนโลยีและแพลตฟอร์มออนไลน์ต่างๆ ใช้ LINE, Facebook หรือแอปฯ เพื่อแจ้งข่าวสารและรับฟังปัญหา และติดตามเทคโนโลยีใหม่ๆ และปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง และ2. เน้นการใช้แอปพลิเคชันและเครื่องมือออนไลน์ สื่อสารกับประชาชนผ่านช่องทางดิจิทัล สร้างช่องทางให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น จัดกิจกรรมออนไลน์เพื่อชุมชน ติดตามและปรับปรุงการใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง และแลกเปลี่ยนความรู้ด้านเทคโนโลยี

คำสำคัญ (Keywords) : กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน, การปกครองท้องที่

Abstract

This research aimed to study the level of roles performed by subdistrict chiefs and village headmen in local governance in the digital era in Tha Sawang Subdistrict, Mueang Surin District, Surin Province. It also sought to explore the factors influencing their performance in the context of digital transformation and to propose guidelines for enhancing their capacity to effectively adapt and perform in this new era. The study used a mixed-methods approach, combining both quantitative and qualitative research. The quantitative part involved collecting data from a sample of 390 local residents selected using Taro Yamane's formula and multi-stage sampling from a total population of 14,355. Data was gathered through questionnaires with both closed and open-ended questions, and the questionnaire's reliability was 0.962. The statistical methods included frequency, percentage, mean, and standard deviation, with hypothesis testing done via t-test. The qualitative part involved in-depth interviews with 10 key informants, selected through purposive sampling.

The findings revealed that the overall level of factors influencing the role of subdistrict chiefs and village headmen was high, with a mean of 4.37 and a standard deviation of 0.577. The highest-rated factor was economic and social development (mean = 4.40), followed by support from government and community (mean = 4.38), infrastructure and technology (mean = 4.38), roles and duties (mean = 4.36), and leadership (mean = 4.32). A multiple regression analysis identified four key factors influencing their roles

Leadership (X1), Roles and Responsibilities (X2), Support from Government and Community (X4), and Economic and Social Development (X5). These four variables explained 73.40% of the variance in the dependent variable ($R^2 = .734$), which was statistically significant at the .05 level.

Recommendations from the study include promoting online information dissemination, enhancing digital literacy, and utilizing online platforms like LINE and Facebook for public communication and problem reporting. Continuous technological adaptation and improvement were also emphasized as central to effective governance and public engagement.

Keywords : Subdistrict Headman, Village Headman, Provincial Administration

บทนำ (Introduction)

การปกครองในระดับท้องที่ของประเทศไทยในระดับตำบล หมู่บ้านอาศัยบทบาทของ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน เป็นกลไกสำคัญในการประสานงานระหว่างภาครัฐกับประชาชนโดยมีบทบาท ทั้งทางด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยดูแลทุกข์สุขของประชาชน การบริการประชาชนและการพัฒนาชุมชนในทุกมิติ อย่างไรก็ตาม ในยุคปัจจุบัน ที่เทคโนโลยีสารสนเทศ เข้ามามี บทบาทสำคัญเมื่อโลกเข้าสู่ยุคดิจิทัลคือยุคที่เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) โดยเฉพาะ อินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟนและแอปพลิเคชันต่าง ๆ มีบทบาทสำคัญในทุกด้านของชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสาร การทำงาน การศึกษา การค้าขายและการบริหารภาครัฐและเอกชน ส่งผลให้รูปแบบการปกครองและการบริหารจัดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อประเทศไทยก้าวเข้าสู่ยุค “รัฐบาลดิจิทัล” และ “ราชการ 4.0” ซึ่งเน้นการให้บริการประชาชนด้วยความรวดเร็ว โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน มีอำนาจตามพระราชบัญญัติ ลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2557 โดยกำหนดให้กำนันผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่ช่วยเหลือ นายอำเภอในการปฏิบัติหน้าที่และเป็นหัวหน้าราษฎรในตำบล หมู่บ้าน มีอำนาจหน้าที่อำนวย ความเป็นธรรมดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎร สร้างความ สมานฉันท์สามัคคีให้เกิดขึ้นในตำบล หมู่บ้านและการประสานงานหรืออำนวยความสะดวกแก่ราษฎร ในการติดต่อหรือรับบริการจากหน่วยงานของรัฐ รับฟังปัญหาและนำความเดือดร้อน ทุกข์สุขและความต้องการที่จำเป็นของราษฎรในตำบล หมู่บ้าน แจ้งต่อหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งให้การสนับสนุน ส่งเสริมการปฏิบัติงาน แก่หน่วยงานทางราชการ ทุกกระทรวง กรม องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น

และหน่วยงานภาค เอกชน และหน้าที่อื่น ๆ อีกมากมาย ด้วยความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับประชาชนในท้องที่ หากเกิดข้อพิพาท กำนัน ผู้ใหญ่บ้านสามารถช่วย ไกล่เกลี่ยประนีประนอมเพื่อหาข้อยุติให้กับประชาชนในตำบล หมู่บ้าน ในฐานะกลไกเชื่อมโยงภาครัฐ เอกชนและประชาชนเข้าด้วยกัน (พัชริน ปานอ่วม และคณะ, 2567) หมู่บ้าน เป็นหน่วยปกครองที่ ครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศ ซึ่งเรียกเป็นภาษาราชการว่า “การปกครอง ท้องที่” ซึ่งเริ่มมาจากรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 โดยใน ร.ศ. 111 (พุทธศักราช 2435) ทรงโปรดให้มีการทดลองจัดระเบียบการปกครองตำบล หมู่บ้าน ขึ้นที่อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นครั้งแรก โดยให้ราษฎรเลือกผู้ใหญ่บ้าน แทนการแต่งตั้งโดยเจ้าเมืองนับแต่นั้นมา จึงได้มีการจัดระเบียบการปกครองหมู่บ้านตามหัวเมืองต่าง ๆ โดยตราเป็นพระราชบัญญัติลักษณะปกครอง ท้องที่ ร.ศ. 116 ต่อมามีการตราพระราชบัญญัติ ลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 ขึ้นใช้บังคับแทนในสมัยรัชกาลที่ 6 และมีการใช้สืบเนื่อง มาจนถึงปัจจุบัน (กรมการปกครอง, 2552 : 19) เมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ทำให้ภารกิจบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต้องปรับเปลี่ยนให้ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม

จึงมีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติ ลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2552 (ฉบับที่ 12) ซึ่งได้มีการให้เหตุผล ในการประกาศใช้คือ โดยที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เป็นบุคคลในพื้นที่ ที่มีความใกล้ชิดกับราษฎรในการปฏิบัติงานตามกฎหมายและ นโยบายของรัฐ เป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของราชการบริหารส่วนภูมิภาคมี บทบาทอำนาจหน้าที่ตามพระราช บัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะในการ เป็นผู้ประสานงานระหว่างราชการส่วนภูมิภาคกับ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น การรักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกันและแก้ไขปัญหาคriminalต่าง ๆ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็นคนกลางในการ ไกล่เกลี่ย ประนีประนอมและจัดการระงับปัญหาความ ขัดแย้งในท้องที่และยังมีฐานะเป็นตัวแทนของรัฐ ตัวแทนของราษฎรเกี่ยวกับเรื่องร้องทุกข์ ความเดือดร้อนของราษฎรเพื่อนำเสนอต่อส่วน ราชการ (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2557 : 28)

ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เป็นหนึ่งในพื้นที่ที่กำลังเผชิญกับความท้าทายในการปรับตัวเข้าสู่บริบทของการบริหารและปกครองท้องที่ในยุคดิจิทัลกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่จึงต้องเผชิญกับภารกิจใหม่ ๆ ทั้งทางด้านการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร การจัดเก็บข้อมูล ประชาชน การแก้ไขปัญหาในชุมชนผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ รวมทั้งการเป็นผู้นำในการผลักดันการเปลี่ยนผ่านทางดิจิทัลให้กับชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนผ่านดังกล่าวยังประสบกับข้อจำกัดหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ความเข้าใจทางเทคโนโลยี ทักษะของผู้นำท้องที่ ท้องถิ่น โครงสร้างพื้นฐานด้านอินเทอร์เน็ตหรือการสนับสนุนจากหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาว่าปัจจัยใดบ้าง ที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัล เพื่อให้สามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของผู้นำท้องที่ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีได้อย่าง เหมาะสม

จากการทบทวนวรรณกรรมจากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าปัจจัยส่วน บุคคลส่งผลต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัล เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ สถานภาพและระยะเวลาที่อยู่อาศัยซึ่งส่งผลต่อปัจจัยด้านความเป็นผู้นำ ปัจจัยด้านบทบาทและหน้าที่ ปัจจัย

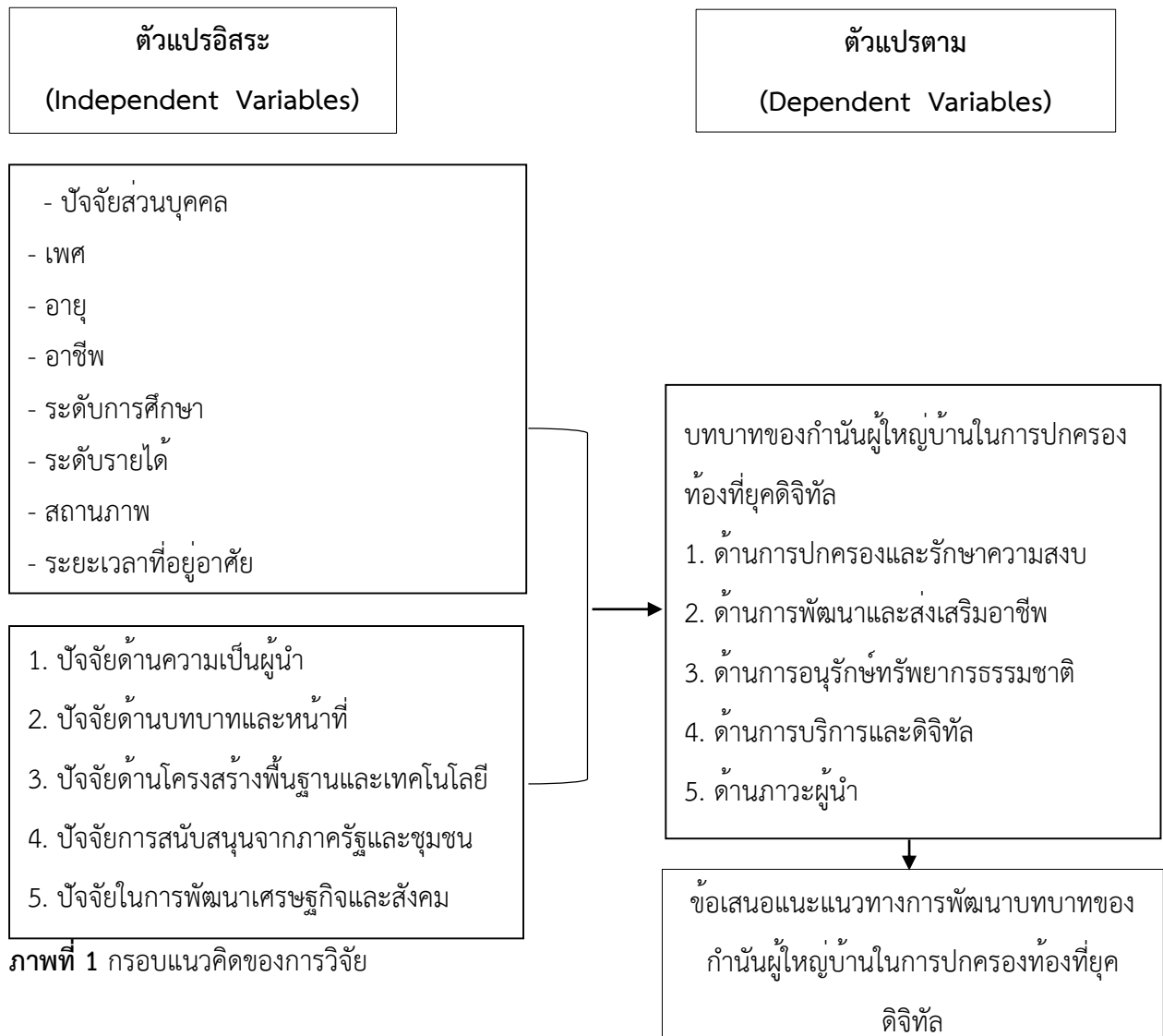
ด้านโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยี ปัจจัยการสนับสนุนจาก ภาครัฐและชุมชน ปัจจัยในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่าประชาชนให้ความสำคัญเรื่องของปัจจัย ทั้ง 5 ด้าน ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2539 เป็น องค์การบริหารส่วนตำบลขนาด กลาง แบ่งการปกครองออกเป็น 21 หมู่บ้าน ประชาชนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม โดยทำนาเป็นหลัก ตำบลท่าสว่างมีจุดแข็งในเรื่องของประชาชนมี คุณภาพทางด้านเกษตรกรรมการทำนา ได้ผลิตข้าวหอมมะลิปลอดสารพิษที่มีชื่อเสียง มีกลุ่มทอผ้าไหม 4 ดาวที่มีชื่อเสียง มีกลุ่มประกอบอาชีพต่าง ๆ มีความร่วมมือที่เข้มแข็งของคนในชุมชนและผู้นำรวมถึงองค์กรต่าง ๆ

จากความเป็นมาและความสำคัญผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญที่จะทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยศึกษาถึงระดับแนวทางการส่งเสริมและปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัลเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาท้องถิ่นโดยรวมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย(Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัล พื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในบริบทของการเปลี่ยนแปลงยุค ดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพของกำนันและผู้ใหญ่บ้านให้สามารถปรับตัวและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

กรอบแนวคิดในการวิจัย (ถ้ามี)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis) (ถ้ามี)

1. ระดับบทบาทของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัล พื้นที่ตำบล ท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ อยู่ในระดับมาก
2. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในบริบทของการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัล พื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์อยู่ในระดับมาก
3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัล ประกอบไปด้วย ปัจจัย ด้านความเป็นผู้นำ ปัจจัยด้านบทบาทและหน้าที่ ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐาน และเทคโนโลยี ปัจจัย การสนับสนุนจากภาครัฐและชุมชนและปัจจัยในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม มีอิทธิพลต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเป็น ผู้นำชุมชน ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการสนับสนุนงานราชการ ด้านการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และด้านการส่งเสริมการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการปกครองท้องถิ่นยุคดิจิทัลพื้นที่ ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เป็นการศึกษาแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผ่านการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ด้วยการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) รวมถึงการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับบุคคลสำคัญ (Key Informants) และข้อมูลสำคัญอื่นๆ ในกระบวนการวิจัย

1. ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

จำนวนประชากรทั้งหมดในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไปที่ อาศัยอยู่ใน พื้นที่ ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ทั้งหมด รวมทั้งสิ้น 14,355 ราย (ทะเบียนราษฎร, สถิติประชากร, มีนาคม 2568)

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไปที่ อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 390 คน การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้วิธีการคำนวณจากสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) และการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) เพื่อให้ได้จำนวนตัวอย่างมากน้อยตามสัดส่วนของคณะ ซึ่งใช้ระดับค่าความเชื่อมั่นที่ 95% ที่นัยสำคัญ 0.05 ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{จำนวนกลุ่มตัวอย่าง} &= \frac{N}{1+N(e)^2} \\ \text{เมื่อ } n &= \text{จำนวนตัวอย่าง หรือขนาดของประชากรตัวอย่างที่ควรสุ่ม} \\ N &= \text{จำนวนหน่วยทั้งหมด หรือขนาดของประชากรทั้งหมด} \\ e &= \text{ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง (0.05)} \\ \text{ประชากรทั้งหมด เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้ ดังนี้} \\ \text{แทนค่าสูตร } n &= \frac{14,355}{1+14,355 (0.0025)} \\ &= \frac{14,355}{36.8875} \\ &= 390 \end{aligned}$$

ดังนั้น จึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 390 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Qualitative Research) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งสร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้นเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อ

บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการปกครองท้องถิ่นยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ดังนี้

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมนโยบายประชานิยมของรัฐบาลแพทองธาร ชินวัตร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

1. ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ระดับรายได้ และระยะเวลาที่อยู่อาศัย มีลักษณะคำถามแบบเลือกตอบ (Checklist)

2. ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องถิ่นยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์จังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านความเป็นผู้นำ 2) ปัจจัยด้านบทบาทและหน้าที่ 3) ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยี 4) ปัจจัยการสนับสนุนจากภาครัฐและชุมชน 5) ปัจจัยในการ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณ ค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert)

3. ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องถิ่นยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ มีลักษณะคำถาม แบบปลายเปิด

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบค่าที (T-test) ค่าเอฟ (F-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในกรณีที่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะทำการวิเคราะห์ความแตกต่างด้วยวิธีผลนัยสำคัญน้อยที่สุด

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิเคราะห์ระดับบทบาทของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องถิ่นยุคดิจิทัล พื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม

ตารางที่ 1 ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ตามศักยภาพ ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัล จำนวน 5 ด้าน โดยภาพรวม จำแนกตามรายด้าน

(n = 390)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาท	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
ปัจจัยด้านความเป็นผู้นำ	4.32	0.689	มาก	5
ปัจจัยด้านบทบาทและหน้าที่	4.36	0.610	มาก	4
ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยี	4.38	0.623	มาก	3
ปัจจัยการสนับสนุนจากภาครัฐและชุมชน	4.38	0.663	มาก	2
ปัจจัยในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม	4.40	0.561	มาก	1
ภาพรวม	4.37	0.577	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ประชาชนมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.577) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ปัจจัยในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เป็นด้านที่มีระดับสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.561) รองลงมา คือ ปัจจัยการสนับสนุนจากภาครัฐและชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.663) ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.623) ปัจจัยด้านบทบาทและหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.610) ตามลำดับ และท้ายสุดคือ ปัจจัยด้านความเป็นผู้นำ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.689)

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในบริบทของการเปลี่ยนแปลงยุค ดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

ตารางที่ 12 ค่าอำนาจพยากรณ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ (Enter) โดยภาพรวม

(n = 390)

ตัวแปร	Regrssion Coefficient (Enter)			
	B	Beta	t	Sig
ปัจจัยด้านความเป็นผู้นำ (X_1)	-0.159	-0.213	-3.857	0.000*
ปัจจัยด้านบทบาทและหน้าที่ (X_2)	0.329	0.386	6542	0.000*
ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยี (X_3)	-0.094	-0.113	-1.841	0.066
ปัจจัยการสนับสนุนจากภาครัฐและชุมชน (X_4)	0.489	0.624	9.704	0.000*
ปัจจัยในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (X_5)	0.192	0.207	3.775	0.000*
ค่าคงที่ (Constant)	-	1.180	-	-
Multiple R	-	0.857	-	-
R^2	-	0.734	-	-
R^2 Change	-	0.734	-	-
F	-	211.982	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในบริบทของการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน สามารถอธิบายตัวแปรตามคือ บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัล ของประชาชนในพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ได้ร้อยละ 73.40 มีค่า $R^2 = .734$ และค่า F เท่ากับ 211.982 มีค่า R^2 Change เท่ากับ .734 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องถิ่น ยุคดิจิทัล พบว่า 1. ควรประชาสัมพันธ์ข้อมูลออนไลน์ การใช้เทคโนโลยีและแพลตฟอร์มออนไลน์ต่างๆ ใช้ LINE, Facebook หรือแอปฯ เพื่อแจ้งข่าวสารและรับฟังปัญหา และติดตามเทคโนโลยีใหม่ๆ และปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง และ 2. เน้นการใช้แอปพลิเคชันและเครื่องมือออนไลน์ สื่อสารกับประชาชนผ่านช่องทางดิจิทัล สร้างช่องทางให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น จัดกิจกรรมออนไลน์เพื่อชุมชน ติดตามและปรับปรุงการใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง และแลกเปลี่ยนความรู้ด้านเทคโนโลยี

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิเคราะห์ระดับบทบาทของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ประชาชนและผู้นำท้องที่ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและช่องทางการสื่อสารออนไลน์ได้ง่ายขึ้น กำนันผู้ใหญ่บ้านอาจมีการเรียนรู้และประยุกต์ใช้เครื่องมือดิจิทัลในการปฏิบัติงาน เช่น การสื่อสาร การจัดการข้อมูล หรือการประสานงาน เทคโนโลยีดิจิทัลเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น เสนอแนะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในประเด็นท้องถิ่นได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทพันธ์ คตคง, ภาสกร ดอกจันทร์, และกัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์ (2567) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในบริบทของการเปลี่ยนแปลงยุค ดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน สามารถอธิบายตัวแปรตามคือ บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัล ของประชาชนในพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ได้ร้อยละ 73.40 มีค่า $R^2 = .734$ และค่า F เท่ากับ 211.982 มีค่า R^2 Change เท่ากับ .734 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิโรจน์ ณ ระนอง (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ซึ่งภาวะผู้นำกับการบริหารจัดการท้องถิ่นในยุคไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งเห็นว่า ภาวะผู้นำและการบริหารจัดการที่มีความสามารถในการบูรณาการเทคโนโลยีและข้อมูลสารสนเทศ เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริหารปกครองท้องถิ่นอย่างมีธรรมาภิบาลในยุคดิจิทัล

ข้อเสนอแนะการวิจัย(Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการด้านทักษะดิจิทัลขั้นพื้นฐานและขั้นสูง (เช่น การใช้แอปพลิเคชันภาครัฐ, การสื่อสารออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ, การจัดการข้อมูลเบื้องต้น) ให้แก่กำนันผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในตำบลท่าสว่าง
2. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสว่างร่วมกับสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
2. ควรนำการศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัลไปใช้
3. ควรมีการทำการศึกษาศึกษาถึงนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องที่และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เอกสารอ้างอิง (References)

- ชุติพงศ์ สารจันทร์, เสาวลักษณ์ นิกรพิทยา และสิทธิพร สุนทร. (2566). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดไชยศรี อำเภอดอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม].
- พัชริน ปานอ่วม, กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์ และภาสกร ดอกจันทร์. (2567). ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม].
- พิรพงศ์ กนกเลิศวงศ์ และธนสุวิทย์ ทับหิรัญรักษ์. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา].
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.
- อภิชาติ พานสุวรรณ และจารึก ดาดี. (2567). ความคาดหวังประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา].